

LAUSUNTO

Helsinki 10.6.2026

Sosiaali- ja terveysvaliokunta

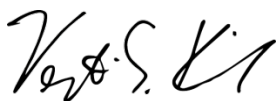
Viite: HE 69/2026 vp

Asia: Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetun lain muuttamisesta

SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry on valtakunnallisten sosiaali- ja terveysjärjestöjen kattojärjestö. SOSTE on sosiaali- ja terveyspoliittinen vaikuttaja ja asiantuntijajärjestö, joka rakentaa sosiaalisen hyvinvoinnin ja terveyden edellytyksiä yhteistyössä jäsenyhteisöjensä kanssa. SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry:n varsinaisina jäseninä on yli 240 valtakunnallista sosiaali- ja terveysalan järjestöä ja yhteistyöjäsenenä yli 60 muuta sosiaali- ja terveysalan toimijaa.

Lisätietoja: erityisasiantuntija Anna Järvinen, anna.jarvinen@soste.fi, p. 050 586 5677

SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry

Vertti Kiukas
pääsihteeri

SOSTE

SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry
SOSTE Finlands social och hälsa rf
SOSTE Finnish Federation for Social Affairs and Health

www.soste.fi

SOSTE kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto otsikossa mainitusta hallituksen esityksestä.

LAUSUNNON KESKEINEN SISÄLTÖ

- SOSTE ei kannata esitystä.
- Se asettaa muutoksen kohteena olevat perheet eriarvoiseen asemaan ja heikentää heidän mahdollisuuksiaan tehdä yksilöllisiä, lapsen edun huomioivia ratkaisuja.
- SOSTE on huolissaan esityksen lapsiperheköyhyyttä lisäävästä vaikutuksesta.

Esityksessä ehdotetaan, että kotihoidon tuen maksamisen edellytykseksi säädettäisiin kolmen vuoden asumisaikavaatimus tuen hakijalle. SOSTE ei kannata esitystä. Kannamme huolta siitä, että esitys lisää muutoksen kohteena olevien perheiden köyhyyttä ja asettaa heidät eriarvoiseen asemaan muiden perheiden kanssa.

Kotihoidon tuki maksettaisiin vain lasta pääasiallisesti hoitavalle vanhemmalle tai muulle huoltajalle. Esityksen myötä oikeus kotihoidontukeen poistuu myös niissä tilanteissa, joissa lasta hoitaisi kotona esimerkiksi isovanhempi. Tältä osin esitys on heikennys myös Suomessa aina asuneiden, mukaan lukien Suomen kansalaisten ja heidän perheidensä asemaan. Jatkossa näissä tilanteissa on mahdollisuus hakea yksityisen hoidon tukea, mutta se on perheille työläämpää. Vanhempien täytyisi solmia työsopimus lasta hoitavan isovanhemman kanssa, jotta vanhemmat voivat hakea isovanhemmalle maksettavaa yksityisen hoidon tukea.

Köyhyyden lisääntyminen heikentää lasten hyvinvointia

Vaikka esityksen tavoitteet nopeammasta kotoutumisesta, kielen oppimisesta ja yhteiskuntaan integroitumisesta ovat sinällään kannatettavia, on hyvin epävarmaa, että esityksellä saavutettaisiin nämä tavoitteet. Norjassa vastaavan kaltainen muutos ei tuottanut merkittäviä työllisyys- tai käyttäytymisvaikutuksia. Lasten varhaiskasvatukseen osallistuminen ei lisääntynyt merkittävässä määrin. Sen sijaan kolmansista maista muuttaneiden lapsiperheiden suhteellinen tuloköyhyys kasvoi.

Esityksen vaikutusarviot ovat epävarmalla pohjalla, koska ihmisten käyttäytymisvaikutuksia on vaikea ennustaa. Niinpä muutos voi heikentää ihmisten toimeentuloa esityksessä arvioitua enemmän.

Perheiden taloudellisen aseman heikkeneminen heikentää lasten hyvinvointia. Tutkimus osoittaa lapsiköyhyyden kielteiset seuraukset lapsen hyvinvoinnille ja kehitykselle pitkälle tulevaisuuteen. Köyhyys periytyy ylisukupolisesti, ja on yhteydessä pahoinvointitekijöihin, kuten lastensuojelun tarpeeseen ja nuorisorikollisuuteen.

Esitys osuu erityisesti maahanmuuttajaperheisiin ja erityisesti naisiin. Taloudellinen riippuvuus puolisoista voi myös luoda riskin hyväksikäytölle ja kontrollille. Ensisijaisen etuuden leikkaus

siirtää ihmisiä toimeentulotuella, joka on etuuksista byrokraattisin ja sisältää pahimmat kannustinloukut

Mahdollisuudet tehdä yksilöllisesti lapsen edun huomioivia päätöksiä heikkenevät

Esitys heikentää kohderyhmänä olevien vanhempien mahdollisuuksia tehdä yksilöllisiä, perheen tilanteen ja yksittäisen lapsen edun huomioivia ratkaisuja. Esityksen kohteena olevat lapset asetetaan muita huonompaan asemaan vanhempiin liittyvän syyn perusteella.

Varhaiskasvatukseen osallistumisen eduista on toki tutkimusnäyttöä, mutta se ei tarkoita sitä, että kaikkien esityksen kohteena olevien lasten etu olisi osallistua varhaiskasvatukseen jo 10 kuukauden iästä alkaen. On tilanteita, jossa varhaiskasvatukseen siirtymisen lykkäämistä vähimmäisiästä ja pienen lapsen hoitamista kotona voidaan pitää lapsen kannalta parhaana vaihtoehtona.

Riittävät resurssit kotoutumis- ja työllistymispalveluihin varmistettava

Myös palveluiden osalta tulisi varautua siihen, että vaikutukset saattavat erota esityksessä arvioidusta. Oletettavasti kotoutujien määrä tulee kasvamaan työllisyyspalveluissa. SOSTE painottaa, että työllisyyspalveluissa tulee varmistaa riittävät resurssit, jotta kaikille voidaan tarjota laadukasta tukea kotoutumiseen. Jo nyt toimeentulotukeen tehtyjen muutosten myötä työvoimaviranomaisille tulee uusia asiakkaita, mikä vaatii resursseja ja palvelujen kehittämistä.

Samalla pitää varmistaa, että myös kotiin ilman kotihoidontukea jäävä ryhmä tavoitetaan kotoutumispalveluiden piiriin, ja että heille tarjolla olevat palvelut eivät heikkene ja kotoutuminen vaikeudu.

Maahan muuttaneilla on usein vahva halu työllistyä, mutta esteenä on erityisesti työmahdollisuuksien puute sekä työelämäsyryntä. Tällä hallituskaudella myös kotoutumispalveluista on leikattu. Etuuskien rajaamisen sijasta kotoutumisen edistämiseksi tulisi huomioida ihmisten yksilölliset tilanteet ja tarjota riittävästi kotoutumista edistäviä palveluita ja koulutuksia. Myös työelämäsyryntään on puututtava.

Vieraskielisten lasten osallistuminen varhaiskasvatukseen, erityisesti yli 3-vuotiaiden osalta, on jo korkealla tasolla. Jos varhaiskasvatukseen osallistumista halutaan edistää, tulee se tehdä ratkaisulla, jotka eivät ole syrjiviä. Maahanmuuttajalasten osallistumista varhaiskasvatukseen voidaan edistää muun muassa perheille suunnatulla viestinnällä, neuvonnalla ja palveluohjauksella. Huoltajien käsitys varhaiskasvatuksen laadusta vaikuttaa siihen, osallistuuko lapsi varhaiskasvatukseen. Keskeinen keino vaikuttaa varhaiskasvatuksen osallistumisasteeseen onkin se, että pidetään kiinni varhaiskasvatuksen laadusta, kuten henkilöstöön määrään ja lapsiryhmien kokoihin vaikuttavista suhdeluista.